

VALSTYBINĖ KALBOS INSPEKCIJA

Lietuvos Respublikos Vyriausybei
Teisingumo ministerijai

Kopija
Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai
Kultūros ministerijai

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2003 M. GRUODŽIO 24 D. NUTARIMO NR. 1688 „DĖL VALSTYBINĖS KALBOS MOKĖJIMO KATEGORIJŲ IR JŲ TAIKymo TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO“ PAKEITIMO“ PROJEKTO (TAIS NR. 25-5356(2))

Valstybinė kalbos inspekcija, susipažinusi su Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. gruodžio 24 d. nutarimo Nr. 1688 „Dėl Valstybinės kalbos mokėjimo kategorijų ir jų taikymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ projektu, kurį parengė Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (toliau – Projektas), raštu Vyriausybei pateikė savo pastabas ir pasiūlymą šio projekto nepriimti.

Projektui, kuris dabar teikiamas jau trečią kartą, Teisingumo ministerija, Kultūros ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Vidaus reikalų ministerija yra **nepritarusi**. Šiam projektui **nepritaria** Valstybinė lietuvių kalbos komisija, sprendžianti kalbos politikos klausimus, ir visuomeninė organizacija Lietuvių kalbos draugija.

Valstybinė kalbos inspekcija, kontroliuojanti, kaip laikomasi teisės aktų, nustatančių valstybinės kalbos vartojimo reikalavimus, savo argumentus yra išdėdėję Lietuvos Respublikos Vyriausybei 2025 m. vasario 26 d., balandžio 10 d. ir birželio 10 d. siųstuose raštuose.

Atkreipiame dėmesį į Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės balandžio 14 d. išvadą, kurioje nurodoma, kad *atsižvelgiant į šiuo metu galiojantį įstatyminių reguliavimų darytina išvada, jog Valstybinės kalbos įstatymas nenumato asmenims išlygų dirbti (kiek tai susiję su viešuoju Lietuvos gyvenimu) nemokant valstybinės kalbos pagal Vyriausybės nustatytas kalbos mokėjimo kategorijas. Tai reiškia, kad Vyriausybei nėra suteikti įgaliojimai nustatyti, jog, įdarbinant asmenis, būtų galima netaikyti valstybinės kalbos mokėjimo reikalavimo. Pažymėtina tai, kad 2024 m. spalio 3 d. įstatymu Nr. XIV-3007 (kuris įsigalios nuo 2026 m. sausio 1 d.) pakeitus Valstybinės kalbos įstatymo nuostatas parduodantiems prekes ir (ar) paslaugas teikiantiems fiziniams ir juridiniams asmenims, kitoms organizacijoms ir jų padaliniais bus numatytos išlygos dėl valstybinės kalbos mokėjimo reikalavimo netaikymo (įstatymo 7¹ straipsnis), t. y. toks reikalavimas nebus taikomas 1) Lietuvos Respublikoje laikinai prekes parduodantiems asmenims, kurie pardavimo veikla nesiverčia nuolat, ir 2) Mokslo ir studijų įstatyme nustatytais atvejais, kai reikalavimas mokėti valstybinę kalbą laikomas nepagrįstu teisės ribojimu. Taigi nuo 2026 m. sausio 1 d. įstatyme bus nustatytos išlygos dėl valstybinės kalbos reikalavimo netaikymo įdarbinant asmenis. Todėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. gruodžio 24 d. nutarimas Nr. 1688 „Dėl Valstybinės kalbos mokėjimo kategorijų nustatymo ir jų taikymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ iki minėto įstatymo įsigaliojimo turės būti suderintas su įstatymo nuostatomis.*

Kitaip tariant, dabartinis Valstybinės kalbos įstatymas nenumato asmenims išlygų dirbti nemokant valstybinės kalbos pagal Vyriausybės nustatytas kalbos mokėjimo kategorijas. Nuo 2026 m. sausio 1 d. įsigaliosiančioje naujoje 7¹ straipsnio nuostatoje numatytos kelios išlygos parduodantiems prekes ir (ar) paslaugas teikiantiems fiziniams ir juridiniams asmenims dėl valstybinės kalbos mokėjimo reikalavimo netaikymo, tačiau reikia konstatuoti, kad nauju teisiniu reglamentavimu nėra numatyta išimčių asmenims, kuriems yra suteikta laikinoji apsauga.

Tikėtina, kad, galimai priėmus siūlomą Projektą, neišvengiama naujosios Valstybinės kalbos įstatymo 7¹ straipsnio nuostatos ir šio Projekto teisės normų kolizija. Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 str. 2 d. 7 p. įtvirtintas sistemiškumo principas reikalauja, kad teisės normos turi derėti tarpusavyje, o žemesnės teisinės galios teisės aktai neturi prieštarauti aukštesnės teisinės galios teisės aktams.

Inspekcijos nuomone, įstatyminiu lygmeniu apibrėžus teisinius santykius bei nustačius naujus teisinius reikalavimus administracinių santykių dalyviams, tokių reikalavimų išimtys turėtų būti nustatytos tik tokio pat lygmens pagal teisės aktų hierarchiją teisės aktuose, o ne žemesnio lygio įgyvendinamuosiuose vykdomosios valdžios priimtuose sprendimuose.

Iš to galima daryti išvadą, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybei nėra suteikti įgaliojimai nustatyti, jog, įdarbinant asmenis, būtų galima netaikyti Valstybinės kalbos įstatymu įteisinto valstybinės kalbos mokėjimo reikalavimo darbuotojams, kuriems yra suteikta laikinoji apsauga. Akcentuotina, kad šią problemą iškėlė pati Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė balandžio 14 d. išvadoje dėl Projekto, tačiau akivaizdu, kad kiti šio Projekto teisėkūros procese dalyvaujantys subjektai į išsakytą pastabą nereaguoja.

Inspekcijai, kaip Valstybinės kalbos įstatymo priežiūros institucijai, labai svarbu būti įsitikinusiai, kad vykdydama šio įstatymo kontrolės funkcijas ateityje nesusidurtų su teisiniais ginčais dėl netinkamo teisinio reglamentavimo.

Prašome apsvarstyti šį svarbiausią argumentą ir Projektą atmesti.

Inspekcijos viršininkas

Audrius Valotka